

Mgr. Jana Heřmanová
ZÁPIS

Zápis z obhajoby disertační práce

Studentka:	Mgr. Jana Heřmanová
Datum narození:	19. července 1978
ID studia:	20106560
Studijní program:	Filologie
Studijní obor:	Teorie a dějiny literatur zemí Asie a Afriky
Název práce:	„Funkce chrámu jako centra nezávislého společenského života a analogie občanské společnosti“
Jazyk práce:	čeština
Jazyk obhajoby:	čeština
Školitel:	Prof. PhDr. Olga Lomová, CSc.
Oponenti:	Mgr. Táňa Dluhošová, Ph.D. Mgr. Marek Zemánek, Ph.D.
Datum obhajoby:	28. 6. 2018
Místo obhajoby:	FF UK, Celetná 20, Praha 1, místnost č. 238
Termín:	řádný
Předseda komise:	doc. PhDr. Pavel Sládek, Ph.D.
Přítomní:	Mgr. Jakub Hrubý, Ph.D., Mgr. Ing. Jiří Hudeček, Ph.D., PhDr. Jaroslav Strnad, Ph.D. (členové komise), Mgr. Táňa Dluhošová, Ph.D., Mgr. Marek Zemánek, Ph.D. (opONENTI), prof. PhDr. Olga Lomová, CSc. (školitelka)

10:33 Předseda komise doc. Sládek zahájil obhajobu, představil sebe a přítomné členy komise a přítomné opONENTY. Přítomným pak představil studenta.

10:35 Školitel seznámil přítomné stručně se svým hodnocením studentova studia a jeho disertační práce, které uvedl ve svém písemném vyjádření.

10:40 Doktorandka seznámila přítomné s tezemi své disertační práce. Vysvětlila způsob svého výzkumu, který probíhal na Tchaj-wanu. Dále se soustředila zejména na společenské a ekonomické zakotvení chrámů ve vztahu ke konceptu občanské společnosti. Popsala vývoj společenských a politických funkcí chrámu z diachronního hlediska, zejména vztah chrámu a obce. Promluvila o omezeních staršího výzkumu chrámových kultů v 90. letech. Nově se výzkum soustřeďuje na analogie s občanskou společností. Zmínila otázku vztahu ke státu a k proměnám v závislosti na politické situaci na Tchaj-wanu. Zmínila také aspekt obnovy a práce s tradicí ze strany chrámových společenství.

10:50 Oponentka dr. Dluhošová seznámila přítomné s hlavními body svého posudku: práce je komplexní a není zjednodušující. Pohled doktorandky je převážně historický s exkurzy a struktura mohla být jasnější, aby se zamezilo opakování. Text by si zasloužil lepší redakci – často chybí pevnější návaznost s hlavním tématem. Na teoretické rovině se jedná o nové téma – usouvztažnit chrámy a občanskou společnost. Tento teoretický rámec je představen na počátku, ale pak se s ním příliš npracuje. Není zcela jasné, ke kterým z představených východisek se sama kloní.

Autorka používá bohatou sekundární literaturu v čínštině i v angličtině. Vychází rovněž z rozhovorů. Tento materiál – „pohled odspodu“ mohl být lépe využitý.

Ke kterým východiskům se autorka přiklání? Nakolik se jedná o donucení aktérů a do jaké míry se jedná o nezávislé působení chrámu? Jaký je vztah k politickému životu od lokální až po prezidentskou úroveň?

Oponentka uzavřela, že **doporučuje** předloženou disertační práci k obhajobě.

10:55 Oponent dr. Zemánek seznámil přítomné s hlavními body svého posudku: Posuzuje kladně, že autorka nevytrhává náboženské fenomény s jejich společenským kontextem. Struktura práce je jasná, je zřetelné, kam autorka míří, ale problematicky působí vzájemné proporce jednotlivých částí. Historické úvody jsou repetitivní, terénní výzkum následuje až příliš pozdě a chybí propojení těchto dvou rovin. S teoretickými východisky následně autorka příliš npracuje, např. definice náboženství nebo pojem lidového náboženství nemusely být vlastně ani řešeny pro účel tématu. Zásadní je ovšem prvek „tradice“, tento problém je nastíněn a problematizován, ale dále v práci se již nediskutuje. Formální úroveň je uspokojivá, akademik není typograf. Práce s materiály: práce s primárními i sekundárními materiály je velmi dobrá. Terénního výzkumu mohlo být víc a mohl tvořit jádro práce – bylo by to cenné. Naopak velmi dobře jsou viditelné funkce chrámu (např. poutě), ale propojení s politikou atd. se trochu vytrácí. Chybí závěrečná shrnující kapitola, obsahující popis občanské společnosti a politiky.

Dotazy: K analogii s občanskou společností – s konceptem se překvapivě npracuje – potvrdila se hypotéza? Očekávání Evropana – jak tento problém zohlednit?

Oponent uzavřel, že **doporučuje** předloženou disertační práci k obhajobě.

10:05 Studentka necítila potřebu reagovat na vyjádření školitelky.

10:05 Studentka reagovala na posudky oponentů a jejich položené otázky. Odpověděla na otázky položené oponenty – kloní se k Edwardsově definici občanské společnosti a vysvětlila podrobně odborné důvody, zejména poukázala na funkčnost této definice ve vztahu k politickému aspektu společnosti, na který mířila další otázka. Vysvětlila, jak chápe vztah občanské společnosti a „vysoké“ politiky. Zmínila i opačný pohled – chrámy jsou využívány ze strany politiků, aby získaly elektorát. Chrámy se ale spíše nenechávají politiky přímo ovlivňovat, naopak představitelé chrámů se snaží situace využít pro prosazování vlastních politických cílů.

K otázce po „donucení“ – dříve prvek povinnosti převažoval, zúčastnit se života chrámu bylo povinné, i dnes je to spíše běžné a automatické, není to však vynucováno. Jde spíše o dobrovolnou účast. Otázka nezávislosti: Chrám je v zásadě nezávislý. Je řízen registrovanými věřícími, mají shromáždění a volí zástupce a chrám má zaměstnance – administrátory. Není to jen nejbohatší vrstva a je zde analogie s neziskovými organizacemi. Otázka financování je specifická a nezávislost zde může být ohrožena.

Cíle a normy: Chrám je především služba občanům, věřícím. Promítají se zde etické normy dané náboženskou vírou. Mohlo by se zdát, že u lidového náboženství na Tchaj-wanu jde spíše o žádost bohům, ale ve skutečnosti zde etický moment je. Zásadní je zajištění spokojeného života pro členy obce a zlepšení kvality jejich života, to chrám prosazuje.

„Evropan“: V práci není moc obratně vyjádřeno. Proces vývoje je nutnou podmínkou fungování náboženství obecně. Doktorandka vysvětlila rozdíl mezi představami sekularizovaného Evropana a zcela odlišnou atmosférou a charakterem náboženskosti v Asii – např. jedení svačiny v chrámu, využití moderních technologií – oproti (zjednodušující) představy „vážnosti“.

10:20 Oponenti (a školitel) se vyjádřili k vystoupení studenta. Reagovala dr. Dluhošová (vztah politiky a fungování chrámu) – autorka odpověděla. Jaká je pozice chrámů k státem podporovaným programům – zařazují se do nich chrámy kvůli ekonom. prospěchu nebo protože se cítí součástí tchaj-wanské společnosti? Jak interpretovat účast na environmentálních aktivitách? Doktorandka odpověděla – ano, chrámy se nyní vnímají jako nositelé kulturní tradice, i když původní motivace mohly být praktičtější. Oba momenty jsou zde přítomny. Reagovala i na otázku po účasti v environmentálním hnutí z historické perspektivy.

Reagoval dr. Zemánek: S odpověďmi je spokojen. Odpovědi odhalily věci, které zůstaly nevyřčeny a poukázal na cenu práce, která se v souladu se světovými vědeckými trendy zabývá žitým náboženstvím. Je to společensky relevantní a neopakuje již známé.

10:25 Předseda komise zahájil diskusi.

V následné diskusi vystoupili:

Prof. Lomová: Jistým nedostatkem práce je nedostatečné uzavření práce, shrnutí. Práce vychází z určitých procesů politických a civilizačních ve vztahu ke konceptu demokracie. A s tím se zájem o občanské společnosti ve vztahu k „tradici“ právě pojí.

Dr. Hrubý: Jak doktorandka chápe například rodové svatyně v kontextu lidového náboženství? A institucionalizovaná náboženství a jejich chrámy? V čem jsou stejné, v čem jiné?

V odpovědi zdůraznila doktorandka podobnosti, ale komparace tohoto typu nebyla přímo předmětem disertace. Přesto o problému promluvila.

Dr. Hudeček: K metodologii a definici občanské společnosti: Neuvažovala doktorandka o využití nějakého reprezentativního vzorku jako „etalonu“ pro komparaci? Odpověď: Doktorandka vysvětlila specifika vztahu chrámů k politice a problematičnost aplikace existujících definic občanské společnosti na Tchaj-wanskou situaci.

Dr. Zemánek: Poznámka – má cenu dělit lidová a institucionalizovaná náboženství? U předložené práce to není problém. Otázkou míří na obecnější perspektivu. Odpověď: Doktorandka vysvětlila, proč pro účel práce bylo nutné distinkci mezi chrámy a institucionalizovanými svatyněmi učinit, zejména protože sami Tchaj-wanci toto dělení provádějí.

Dr. Strnad: Osa občanská společnost a politická sféra. Evropský koncept je teorií a realita je různá. Co infiltrace neziskové a vzdělávací sféry ze strany politických institucí? Mohla doktorandka vyzorovat rozdíl mezi jednotlivými politickými stranami k chrámům a například k environmentálním hnutím? Odpověď: Doktorandka vysvětlila, jak tyto vztahy na Tchaj-wanu fungovaly v minulosti a jak se situace vyvíjela.

Do diskuse se rovněž zapojila prof. Lomová a dr. Dluhošová, znovu dr. Hrubý.

10:45 Předseda komise ukončil samotnou obhajobu a komise zahájila neveřejné zasedání o klasifikaci obhajoby disertační práce.

Předseda komise seznámil studenta a přítomné s výsledkem obhajoby: zdvižením ruky, počet členů komise 4, přítomno členů komise 4, kladných hlasů 4, záporných hlasů 0. Obhajoba disertační práce: **prospěla**.

Zapisovatel: doc. Pavel Sládek

Jméno a podpis předsedy komise:
doc. PhDr. Pavel Sládek, Ph.D.

Jméno a podpis dalšího člena komise:
Mgr. Jiří Hudeček, Ph.D.

